

Obilježavanje 50 godina rada meteorološke postaje Zavižan (1. listopada 1953. do 1. listopada 2003)

U prostorijama planinarskog doma Zavižan, na visini **1594 m**, gdje je smještena **Glavna meteorološka postaja Zavižan**, obilježena je 26. listopada 2003. godine, **50 godišnjica rada meteorološke postaje**. Održan je svečani skup s početkom u 13 sati.

Na proslavu su pozvani pojedinci, ustanove i organizacije koje imaju ili su imale izravne veze s radom meteorološke postaje Zavižan:

- Bivši i sadašnji motritelji na meteorološkoj postaji Zavižan
- Županija ličko-senjska Gospić
- Grad Senj, Gradsko poglavarstvo Senj
- Hrvatski planinarski savez
- Javno poduzeće Hrvatske šume, Uprava šuma Senj
- Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja
- Ministarstvo znanosti
- Hrvatska kontrola zračne plovidbe
- Nacionalni park Sjeverni Velebit - uprava Krasno
- Park prirode Velebit, Gospić
- Javna ustanova nacionalni park Paklenica
- Matica Hrvatska, Senj

Tijek proslave:

- otvaranje proslave i pozdravni govor, ravnatelj Državnog hidrometeorološkog zavoda dr. sc. Branko Gelo
- otvaranje proslave i pozdravni govor, ravnatelj Državnog hidrometeorološkog zavoda dr. sc. Branko Gelo
- predavanje o meteorološkom motrenju na Zavižanu, Zvonimir Katušin, dipl. inž., načelnik odjela za meteorološka motrenja, u Državnom hidrometeorološkom zavodu
- predstavljanje monografije prigodom 50 godina rada meteorološke postaje Zavižan: **"Zavižan između snijega, vjetra i sunca"**, dr. sc. Marjana Gajić-Čapka, predsjednica Hrvatskog meteorološkog društva
- predaja priznanja bivšim i sadašnjim meteorološkim motriteljima na GMP Zavižan
- stručni obilazak lokacija (botanički vrt, vrh Vučjak, Rosijeva koliba) na kojima se izvode ili su obavljana meteorološka opažanja i mjerenja
- svečana večera

Ravnatelj DHMZ-a dr. sc. Branko Gelo je pozdravio nazočne, zahvalio na dolasku i naglasio važnost rada meteorološke postaje na toj nadmorskoj visini. Posebno je zahvalio bivšim i sadašnjim motriteljima koji su motrenja obavljali u teškim planinskim uvjetima.

Slika 2. Predavanje priznanja g. Dragi Vukušiću, prigodom obilježavanja 50 godina rada met. postaje Zavižan (s lijeva na desno: g. Milan Jurković, župan Ličko-senjske županije, dr.sc. Branko Gelo, ravnatelj DHMZ-a, Ivan Miškulin, motritelj na meteorološkoj postaji Zavižan u razdoblju 1970-1972, Dražen Vukušić, motritelj na meteorološkoj postaji Zavižan u razdoblju 1962-1997.)

Izlaganje Zvonimira Katušina, dipl. ing., načelnika Odjela za meteorološka motrenja :

Cijenjene dame i štovana gospodo,

Pozdravljam sve nazočne: uzvanike, motritelje i kolege. U ovom izlaganju prigodom 50. obljetnice rada meteorološke postaje Zavižan, upoznat ću vas sa sažetim pregledom događaja na meteorološkoj postaji kroz 50 godina, sadašnjim stanjem meteoroloških motrenja na Velebitu i natuknicama o budućem razvoju.

Prethodnicom meteoroloških motrenja na lokaciji sadašnje meteorološke postaje Zavižan može se smatrati 4. kolovoz 1952. kada je na mjestu, nedaleko od kasnije izgrađenog motrilišta bio postavljen totalizator (kišomjer za mjerenje količine oborine u dužem razdoblju).

Za postavljanje meteorološke postaje, koja je počela s radom 1. listopada 1953. najviše zasluga ima prof. Božidar Kirigin, načelnik klimatološkog odjela u tadašnjem Hidrometeorološkom zavodu NR Hrvatske, koji u publikaciji izdanoj 20 godina kasnije (1973.) piše: "Izgradnjom planinarskog doma na južnom obronku vrha Vučjak (1645 m) na visini od 1594 m, a u suradnji s Planinarskim savezom Hrvatske i planinarskim društvom u Senju, pružila se 1953. godine mogućnost uspostavljanja najviše meteorološke postaje u Hrvatskoj. Premda je za uspostavljanje ove klimatološke postaje bilo mnogo nepredviđenih poteškoća, koje su bile prebrođene, postaja Zavižan započela je s redovitim mjerenjima i motrenjima 1. listopada 1953." Tijekom 50 godina rada postaja je od početnog programa rada s tri motrenja dnevno i jednim motriteljom prerasla u Glavnu meteorološku postaju s tri profesionalna motritelja. Jedna od zanimljivosti je da je Glavnu meteorološku postaju Zavižan 25. 9. 1984. posjetio Generalni tajnik Svjetske meteorološke organizacije G.O.P.Obasi. Prvi počeci mjerenja bili su s uobičajenim konvencionalnim meteorološkim instrumentima. Tijekom godina program rada se proširivao, a danas se upotrebljavaju i elektronski automatizirani instrumenti.

Najveći problem u održavanju mjerenja bila je uspostava anemografa, instrumenta za neprekidno bilježenje brzine i smjera vjetrova, što niti danas tehnički nije riješeno.

Od samog početka rada meteorološke postaje Zavižan velika poteškoća bila je odvojenost od naselja i planinski vremenski uvjeti koji su i do 6 mjeseci odvajali motritelje od naseljenih područja i očito da je u održavanju neprekidnosti rada bio, a i danas je, najvažniji meteorološki motritelj, pogotovo u uvjetima kakvi su na planinskoj meteorološkoj postaji na visini od 1594 m.

Prvi motritelj bio je Nikola Miškulin od 1953. do 1961., a cijeli radni vijek na Zavižanu je proveo Dražen Drago Vukušić od 1962. do 1997. (35 godina). Od 1973. do 2003. (30 god.) motritelj je Ante Vukušić, sadašnji voditelj Glavne meteorološke postaje Zavižan. Osim njih kao profesionalni motritelji na meteorološkoj postaji Zavižan radili su: Ivan Miškulin, Ivan Modrić, Štefanija Vukušić, Luka Vukušić, Dragutin Vukušić, a sada uz Antu rade Ivan i Božo Vukušić. Od samog osnivanja po potrebi su se u rad uključivali Ante Labura i Stipe Turina meteorološki motritelji na Glavnoj meteorološkoj postaji Senj.

Kraće vrijeme kao zamjene radili su i drugi djelatnici DHMZ-a, koji su navedeni u monografiji **"Zavižan između snijega, vjetrova i sunca"**. Zahvaljujući požrtvornosti i savjesnom radu sakupljena je velika količina podataka koja se upotrebljava za različite svrhe, te u radovima i publikacijama u i izvan Hrvatske.

Osim redovitih motrenja za svakodnevne operativne potrebe, na Glavnoj meteorološkoj postaji obavljani su različiti programi u svezi istraživanja snijega, oborina, veze biljnog pokrivača i klime, praćenja onečišćenja zraka i oborine, i sl.

Na Velebitu su prva mjerenja izvođena u Baškim Oštarijama od 1. veljače 1894. (učitelj Tomislav Brenner), a također po drugim lokacijama: Sv. Mihovil kod Senja, Mali Halan, Sušanj, Štirovača. Izumiranjem velebitskih naselja bilo je manje mogućnosti za održavanje meteoroloških motrenja.

Budućnost meteoroloških motrenja na Zavižanu je u što većoj automatizaciji i dizanju Glavne meteorološke postaje na razinu planinskog meteorološkog opservatorija, a duž Velebita planira se postavljanje većeg broja meteoroloških postaja (automatske meteorološke postaje) koje bi pokrile Velebit u horizontalnom i vertikalnom smjeru u skladu s propisima Svjetske meteorološke organizacije i Državnog hidrometeorološkog zavoda.

Uz motritelje koji su bili stalno nazočni na izvoru stvaranja podataka, prigoda je spomenuti stručnjake koji su doprinijeli radu postaje u proteklih 50 godina kreiranjem programa meteorološke postaje, postavljanjem, održavanjem i umjeravanjem, uređaja i meteoroloških instrumenata.

Uz profesora Božidara Kirigina, koji je kao rukovoditelj Klimatološko meteorološkog sektora utemeljio i osmišljavao rad postaje od 1953. do 1977. u održavanju su u tom razdoblju najviše sudjelovali Stjepan Šimunić, Ante Labura, Danijel Dogan, Antun Stipetić, Radivoj Capar, Slavko Delač, Ivo Jeršić, Vlado Butković, Ivan Ježtković, Ismet Baljić i drugi. U razdoblju 1978. do 2002. rukovoditelj Klimatološko meteorološkog sektora bio je Zvonimir Katušin, dipl. ing., a na zadacima održavanja radili su Jerko Kirigin, dipl. ing., voditelj radne jedinice za mrežu meteoroloških postaja, Andrija Bratanić, dipl. ing., voditelj referade za meteorološka motrenja, Ante Dvornik, dipl. ing., voditelj meteorološkog laboratorija, Stjepan Šimunić, Slavko Ježtković, Ivan Ježtković, Mirko Butković, Darko Šimunić, Goran Gartner, Eugen Zobaj, Zvonko Jakopović, Željko Ozimec i drugi.

U organizaciji i vođenju programa mjerenja onečišćenja zraka i oborine sudjelovali su od 1978. do 1990. dr. Dražen Poje i Ante Vrhovac, dipl. ing., te mr. Višnja Šojat i Sonja Vidić, koje program vode i danas. Na zadacima održavanja uređaja i prikupljanja uzoraka radili su: Ivo Panjkret, Zoran Zeljković, Dragutin Leopold, Vili Bujević i dr.

Također treba spomenuti djelatnike koji su brinuli o točnosti podataka od osnivanja: prof. Božidara Kirigina, Ivana Lukšića, dipl. ing., Vjeru Juras prof., mr. Janju Milković, Franju Fabulića, Stjepana Pandurića, Nikolu Prpu, Ivicu Štefićeka i Gordanu Greiner.

Mnogo više pojedinačnih podataka o povijesti i radu meteorološke postaje navedeno je u monografiji "**Zavižan između snijega, vjetra i sunca**", napisanoj u sklopu obilježavanja 50 godina rada.

Generacije meteorologa u suradnji s Hrvatskim planinarskim savezom i upravnim strukturama na razini "velebitskih" županija, gradova i općina, od prijevoja Vratnik do kanjona Zrmanje, u suradnji s organizacijama koje koriste podatke (Hrvatske šume, Hrvatske vode, Hrvatska elektroprivreda, Hrvatske ceste i sl.) između 1953. i 2003. uspjele su sačuvati neprekidnost meteoroloških motrenja. Nadamo se da će ta suradnja sa spomenutim organizacijama, te pogotovo s novo utemeljenim ustanovama za zaštitu velebitske prirode unutar Ministarstva za zaštitu okoliša i prostornog uređenje biti još bolja, te da će se i nakon idućih 100 godina moći reći da je uspješno nastavljen kontinuitet motrenja vremena, provođen u razdoblju od 1953 do 2003. godine.

Zahvaljujem na nazočnosti svim uzvanicima koji su svojim dolaskom uveličali obilježavanje 50 godina rada meteorološke postaje Zavižan, svim bivšim i sadašnjim meteorološkim motriteljima na meteorološkoj postaji Zavižan, bez čijeg odgovornog rada ne bi bilo niti jednog meteorološkog podatka, te brojnim bivšim i sadašnjim djelatnicima Državnog hidrometeorološkog zavoda koji su sudjelovali i onima koji još sudjeluju u održavanju neprekidnog rada, sa željom da se ostvare zacrtani planovi i Glavna meteorološka postaja Zavižan, poznata i u međunarodnim razmjerima i dalje bude na ponos meteorološke struke, planinara, korisnika podataka, svih koji dolaze na Velebit i cijele Hrvatske.

Dr. sc. Marjana Gajić Čapka, je u svojstvu predsjednika Hrvatskog meteorološkog društva, nazočne upoznala s tijekom izrade i sadržajem monografije: Zavižan između snijega, vjetra i sunca, publicirane u čast obilježavanja 50 godina rada meteorološke postaje Zavižan, u suradnji Državnog hidrometeorološkog zavoda i Hrvatskog meteorološkog društva.

Dr.sc. Branko Gelo, ravnatelj DHMZ-a, predao je prigodna priznanja sadašnjim i bivšim motriteljima, uz odobravanje i pljesak svih nazočnih.

Priznanja za rad na meteorološkoj postaji Zavižan, u teškim planinskim uvjetima, prigodom obilježavanja 50 godina rada meteorološke postaje Zavižan od 1. listopada 1953. do 1. listopada 2003. primili su:

1. Sadašnji motritelji

- **IVAN VUKUŠIĆ, za razdoblje 2002. - 2003.**
- **BOŽIDAR VUKUŠIĆ, za razdoblje 1997. i 1999. - 2003.**
- **ANTE VUKUŠIĆ, za razdoblje 1973. - 2003. (30 god.)**

- 2. Motritelji koji su radili u razdoblju 1953. - 2003.**
- ANTE LABURA, za povremene zamjene u razdoblju 1953. - 1990.
 - DRAGUTIN VUKUŠIĆ, za razdoblje 1987. - 1999.
 - LUKA VUKUŠIĆ, za razdoblje 1977. - 1986.
 - ŠTEFANIJA TOMAIĆ, za razdoblje 1972. - 1976.
 - IVAN MODRIĆ, za razdoblje 1969. - 1972.
 - IVAN MIŠKULIN, za razdoblje 1970. - 1972.
 - NIKOLA MIŠKULIN, za razdoblje 1953. - 1966.
 - DRAŽEN DRAGO VUKUŠIĆ, za razdoblje 1962. - 1997. (35 god.)

Obilježavanje 50 godina rada meteorološke postaje Zavižan završilo je razgledavanjem vrha Vučjak, Botaničkog vrta i svečanom večerom. Dne 27. i 28. rujna Hrvatsko meteorološko društvo je obilježilo 50 godina rada meteorološke postaje Zavižan izletom i prigodnim programom.